

El Ministeri de l'Illa Grossa

Això era, cosa increïble per mi mateix, que jo no havia anat mai a les Illes Columbretes o illots Columbrets, fins fa pocs dies que uns amics, perseguint la pesquera, m'hi van portar. Vam eixir del port que encara era de nit, i durant les tres hores de navegació els pescadors de dissabte dormien, el pilot automàtic endreçava el rumb, el barco feia esses, i el vent variable feia honor al seu nom: mai no hauria pensat que en tan poc de temps podia passar de tramuntana a mestrà, a llevant i a migjorn. O això em semblava a mi, tan poc expert en coses de la mar. Quan vaig veure en l'horitzó el perfil de l'Illa Grossa o Columbret Gran, estava fins i tot una mica emocionat. Per fi, doncs, després de tants anys de desitjar-ho, estava a punt d'arribar a les úniques illes en aquest tros de mar entre Mallorca i les costes valencianes. Com és habitual, pujava la llum del primer sol entre núvols desfets, calitges, i un horitzó espès, etcètera. I després de la primera illa, anaven apareixent les altres, puntets surant en un aigua matinal platejada i lletosa. En acostar-nos, eren més grans del que jo havia pensat. Més belles també, més altes, més ferèstegues, com un paisatge de muntanya esquerpa on només foren visibles els cims, i sota l'aigua es poguera endevinar el paisatge sencer. Em sembla que, en realitat, geològica, és una cosa així. Però elles soles, la illeta, els illots de roca trencada, els esculls, quan ho veus tot allà dins, escampat per la mar, fan un paisatge sencer i propi. Una visió que jo no tenia registrada: difícil d'oblidar, de tan net com és tot, tan pur, tan solitari. Tan intacte i primordial com sembla.

Després els meus amics, que ja s'havien despertat i havien tallat el calamar i la sardina per als hams, es van posar a buscar els llocs exactes on els peixos es deixen atrapar. És complicat: cal seguir referències visuals molt exactes, entre una pedra que hi ha dins el forat de la Foradada, la

línia entre la Senyoreta i el far, i altres temes de discussió i prova metòdica. En un parell d'hores, si no passa res, troben el lloc, i comença a eixir el peix. A migdia, vam anar a la cala-cràter de l'Illa Grossa, a fer un arròs en l'aigua quieta. Allò, efectivament, és un cràter inundat, estès en l'aigua claríssima dins de tres quarts de cercle d'illa, com un anell trencat. Fa molta impressió, quan ho mires i penses on et trobes. Les gavines residents fan un incoherent fons sonor de granja: grallen quasi exactament com gallines histèriques.

Llavors vingueren en una llanxa els xicots que treballen a l'illa, i em van baixar a fer una passejada il·lustrativa. Són tres biòlegs i guardes del vedat de pesca. Viuen en una caseta mig reconstruïda, a mig camí entre l'embarcador i el far. Quan pugues per l'únic caminet, a una banda hi ha la mar, i a l'altra també: és com caminar pel llom d'una balena de pedra, més o menys. Mentre els meus amics feien l'arròs de peix a la barca, el guarda biòleg m'explicava el que cal explicar, geologia i geografia, les espècies de gavines, el pas de les aus migratòries i les quaranta parelles de falcons que vénen a caçar, la fauna terrestre de sargantanes i aliacrans, i la difícil flora. Hi hagué uns faroners que hi criaven conills, i el conills gairebé arrasaren l'illa. Ara, els xicots del parc, ermitans periòdics, restauen els equilibris trencats, posen pedretes que retenen la poca terra, compten els pollets de falcó, ho toquen tot amb moltíssima dedicació i amor.

I així pujàvem, escoltant les explicacions i mirant la bellesa, fins a la part més alta de l'illa, que és on hi ha el far. En arribar allà, jo pensava que completàrem la vista i la visita. Però no. A la porta (oberta) d'una tanca robusta, el guarda biòleg s'atura i em diu: "S'ha acabat el passeig. Açò és del Ministeri, no es pot passar". "¿Què vol dir que és del Ministeri?", que dic jo. I sí: resulta que el far és del Ministeri d'Obres Públiques, propietat de l'estat, terra vedada. No es pot passar. La resta és parc natural de la Generalitat valenciana, però el far és territori ministerial: del govern de Madrid. I el Ministeri no el vol cedir ni concedir. És un edifici magnífic, robust, de pedra mallorquina, fet al segle passat, però d'aquells que no poden caure. Com que el far és automàtic i no hi ha faroners, l'edifici-casa està abandonat, inservible, és fa malbé, es desfan portes i finestres. Però és ministerial, representa l'estat. Fa molts anys que el govern d'ací demana una cessió per poder-lo habitar com a estació dels biòlegs, amb un conveni o el que siga. No hi ha res a fer: el ministeri no vol cedir l'emblema del poder. Ara que hi ha un ministre que baixa rius en rai, diu que potser ho resoldran. No saben.

De manera que allà, en uns illots enmig de la mar, arribava el ministeri, el poder, l'estat, tot això: tancat, barrat, present, imponent. Miraves les roques emergint de l'aigua, el poderós pilar basàltic que en llengua popular es diu el Carallot, i en llengua ministerial el Bergantín, i entre les gavines el gran edifici blanc quadrat del far: el Ministeri, el poder, l'estat. Potser es convertirà en una ruïna, però serà per sempre domini del Ministeri. Perquè no podem tenir la plena possessió ni tan sols d'un illot volcànic. Els biòlegs no ho entenien: jo sí.

Joan F. Mira